

ĐẶC ĐIỂM CỦA CA KHÚC NHẠC NHẸ VIỆT NAM

I ĐỖ THỊ LAM

Email: Mylam0411@gmail.com

Trường Đại học Văn hóa, Thể thao và Du lịch Thanh Hóa

CHARACTERISTICS OF VIETNAMESE LIGHT MUSIC SONG

TÓM TẮT

ABSTRACT

Ca khúc nhạc nhẹ Việt Nam được hình thành rõ nét từ sau năm 1975 và phát triển mạnh mẽ thành một dòng nhạc quen thuộc với quần chúng, đặc biệt hấp dẫn lớp trẻ. Tiếp thu dòng nhạc nhẹ Âu - Mỹ, các nhạc sĩ Việt Nam đã viết những tác phẩm vừa có phong cách của nhạc nhẹ, vừa mang bản sắc văn hóa Việt Nam. Nhạc nhẹ hiện đại thế giới có nhiều thể loại như Rock, Pop, Jazz..., ca khúc nhạc nhẹ Việt Nam chủ yếu tiếp thu phong cách nhạc Pop, là thể loại phù hợp với thị hiếu thường thức của người Việt Nam, được thể hiện qua các đặc điểm về giai điệu, tiết tấu, cách trình diễn...

Vietnamese light music songs were clearly formed after 1975 and developed strongly into a genre of music familiar to the masses, especially attractive to young people. Absorbing European and American light music, Vietnamese musicians have written works that have both the style of light music and Vietnamese cultural identity. Modern light music in the world has many genres such as Rock, Pop, Jazz..., Vietnamese light music songs mainly absorb the style of Pop music, a genre suitable to the tastes of Vietnamese people, performed expressed through the characteristics of melody, rhythm, performance...

Từ khóa: Nhạc nhẹ, ca khúc, Việt Nam

Keywords: Light music, songs, Vietnam

1. Khái niệm nhạc nhẹ, nhạc Rock và nhạc Pop

Trong bài viết này, người viết sử dụng từ nhạc nhẹ với ý nghĩa là loại nhạc mang tính giải trí cao, chú trọng đến tiết tấu mang tính chu kỳ, gắn với nhạc nhảy; về ngôn ngữ âm nhạc, cách hát và biểu diễn có nhiều đặc điểm khác với ca khúc thính phòng cổ điển và dân ca.

Trong nhạc nhẹ có các thể loại như Rock, Pop..., vậy nhạc Rock và Pop là gì? Nhạc Rock là một thể loại của nhạc nhẹ, bắt nguồn từ thể loại Rhythm and Blues của nhạc Jazz, sử dụng âm thanh điện tử với âm lượng cực lớn, dàn nhạc chủ yếu là 3 guitar điện và dàn trống, tiết tấu của Rock thường hay nhấn lệch, cách hát khác với thanh nhạc cổ điển, Rock được biểu diễn theo ban nhạc, nhóm nhạc.

Rock được chia thành nhiều thể loại khác nhau: Hard-rock (Rock nặng), Sympho-rock (Rock giao hưởng), Folk-rock (Rock dân ca), Soul-rock (Rock nhẹ, tình cảm)... Nhạc Pop về thực chất là nhạc Rock, Pop là cách gọi tắt của chữ Populaire (bình dân, quần chúng). Lớp trẻ dành cho Rock sự hâm mộ hết sức cuồng nhiệt, trong xã hội xuất hiện cụm từ popular music để chỉ nhạc Rock với hàm ý là loại nhạc bình dân có tính quần chúng cao. Qua quá trình phát triển, Rock và Pop được hiểu không đồng nhất với nhau, thuật ngữ Rock thường để chỉ những bài có tính chất mạnh mẽ, cường độ cực lớn, thuộc loại

Rock nặng (Hard-rock) mà chỉ có một số ít người ưa thích; còn Pop là những bài có tính chất nhẹ nhàng, sôi động nhưng không quá mạnh, nhiều đối tượng thưởng thức được, mang tính giải trí cao.

Như vậy, nhạc Pop thực chất là nhạc Rock, tuy vậy qua quá trình phát triển, thuật ngữ nhạc Pop để chỉ loại Rock nhẹ, có các đặc điểm của nhạc Rock nhưng tính chất nhẹ nhàng.

2. Đặc điểm của ca khúc nhạc nhẹ Việt Nam

Sau năm 1975, nhạc nhẹ (Rock - Pop) thế giới với nhiều nguồn đã du nhập vào Việt Nam. Với đặc điểm sôi động, trẻ trung, gắn với các điệu nhảy, nội dung thiên về tình yêu và những cảm xúc nhỏ nhỏ, nhạc Rock-Pop đã đáp ứng đúng tâm lý thường thức của người Việt Nam giai đoạn hòa bình, nhất là tầng lớp thanh niên, vì vậy đã được đón nhận, hâm mộ và hưởng ứng mạnh mẽ.

Các nhạc sĩ Việt Nam đã tiếp thu phong cách ca khúc nhạc Rock-Pop nước ngoài về giai điệu, tiết tấu, cách phát triển tác phẩm, kết hợp với ngôn ngữ và thẩm mỹ âm nhạc Việt Nam để thành những tác phẩm ca khúc nhẹ Việt Nam có những đặc trưng riêng.

2.1. Nội dung đề tài

Ca khúc nhạc nhẹ Việt Nam có nội dung đề tài khá phong phú, phản ánh cuộc sống, tâm tư tình cảm con

ARTS

người Việt Nam thời kỳ hòa bình: về tình yêu đôi lứa, về những cảm xúc nhỏ, về thiên nhiên, ca ngợi đất nước, cuộc sống lao động...

- Đề tài tình yêu: Các ca khúc nhạc nhẹ về đề tài tình yêu chiếm tỉ lệ nhiều nhất bởi vì là dòng nhạc phù hợp với thị hiếu của thanh niên, phản ánh tư tưởng tình cảm của thanh niên là điều dễ hiểu. Có thể kể không hết những bài hát nhạc nhẹ về đề tài tình yêu ở giai đoạn này, tiêu biểu có các bài hát của nhạc sĩ Thanh Tùng, đề tài tình yêu gần như xuyên suốt các tác phẩm của ông: Chuyện tình của biển, Mưa ngẫu, Hoa tím ngoài sân, Giọt nắng bên thềm, Em và tôi, Giọt sương trên mi mắt, Ngôi sao cô đơn, Trái tim không ngủ yên, Phở biển... Nhạc sĩ Nguyễn Cường cũng sáng tác nhiều bài hát nhạc nhẹ về tình yêu: Em muốn sống bên anh trọn đời, Em nhớ thương ai, Say trắng, Đùng sánh em với mặt trời, Anh... Nhạc sĩ Lê Minh Sơn thực sự gây ấn tượng bởi cách nhìn mới mẻ về cuộc sống, về tình yêu và tuổi trẻ với những bài như: Bên bờ ao nhà mình, Chuồn chuồn ớt, Cặp ba lá, Lửa mắt em, Trăng khát, Yêu, Trăng khuyết, Đá trông chồng, Đến bên anh dịu dàng, Em yêu anh...

Có thể kể thêm những bài về tình yêu nổi bật khác như: Thời hoa đỏ (Nguyễn Đình Bảng), Bức thư tình đầu tiên (Đỗ Bảo) Cầu hôn (Hứa Kim Tuyền), Con mưa tình yêu (Mạnh Quân), Trái tim em cũng biết đau (Mr. Siro), Minh yêu nhau đi (Tiên Cookie)...

- Ca ngợi đất nước, thiên nhiên, con người: Mảng đề tài khá lớn ở giai đoạn này là ca ngợi đất nước, là niềm vui, cảm xúc trước thiên nhiên, ca ngợi cuộc sống, gia đình... Tiêu biểu có một số bài như: Ôi cuộc sống mến thương (Nguyễn Ngọc Thiệp); Ôi quê tôi (Lê Minh Sơn); Mùa chim én bay (Hoàng Hiệp), Hát về mùa xuân, Tình ca mùa xuân (Trần Hoàn); Hozen lên rẫy, Mái đình làng biển, Ly cà phê Ban Mê, Một nét ca tru ngày xuân (Nguyễn Cường); Hơi thở mùa xuân, Lắng nghe mùa xuân về (Dương Thụ); Hát mưa mùa xuân (Trương Ngọc Ninh); Lời tỏ tình của mùa xuân (Thanh Tùng); Bà tôi (Vĩnh Tiến)...

- Về những cảm xúc đời thường: Mảng đề tài này xuất hiện trong khá nhiều ca khúc nhạc nhẹ, miêu tả những cảm xúc nho nhỏ, một góc cạnh của cuộc sống đời thường, nói lên tâm tư của cá nhân với những niềm vui, nỗi buồn hoặc sự lạc quan trong cuộc sống. Có thể kể tới các ca khúc của nhạc sĩ Trần Tiến như Tạm biệt chim én, Cô bé vô tư, Mặt trời bé con, Tóc gió thổi bay; của nhạc sĩ Thanh Tùng như Hát với chú ve con, Một mình, Câu chuyện nhỏ của tôi; Phiêu diêu của Phú Quang; Giếng làng, Hát một ngày mới của Lê Minh Sơn; Xích lô của Võ Thiệu Thanh, Giấc mơ trưa của Giáng Sơn, Họa mi tóc nâu của Trần Hoàn...

2.2. Phong cách

Ca khúc nhạc nhẹ Việt Nam có thể được phân chia thành 2 dạng chủ yếu là: những bài không sử dụng chất liệu âm nhạc dân gian và những bài nhạc nhẹ mang âm hưởng dân gian.

2.2.1. Những bài nhạc nhẹ không sử dụng chất liệu âm nhạc dân gian

Những ca khúc thuộc dạng này có đặc điểm tiếp thu rõ nét ngôn ngữ âm nhạc của ca khúc nhạc nhẹ Âu - Mỹ về cấu trúc, giai điệu, tiết tấu, cách hát, cách biểu diễn, trong giai điệu không sử dụng chất liệu âm nhạc dân gian hay dân ca Việt Nam. Đặc biệt tiết tấu thường sử dụng nhiều đảo, nghịch phách không cân. Căn cứ vào những đặc điểm nêu trên của ca khúc nhạc nhẹ chúng tôi kể tên một số bài thuộc dạng này như sau:

Hát một ngày mới của Lê Minh Sơn, Hà Nội đêm trở gió (Trọng Đài), Họa mi tóc nâu của Trần Hoàn, Thời hoa đỏ (Nguyễn Đình Bảng), Bức thư tình đầu tiên (Đỗ Bảo), Tiếng sóng biển (Dương Thụ), Tình yêu màu nắng của Phạm Thanh Hà, Ôi cuộc sống mến thương (Nguyễn Ngọc Thiệp), Hà Nội mười hai mùa hoa (Giáng Sơn), Cầu hôn (Hứa Kim Tuyền), Con mưa tình yêu (Mạnh Quân), Anh (Xuân Phương), Trái tim em cũng biết đau (Mr. Siro), Minh yêu nhau đi (Tiên Cookie)... Các bài hát của nhạc sĩ Thanh Tùng như đã nêu ở trên thuộc dạng phong cách nhạc nhẹ không sử dụng chất liệu dân gian, phần lớn rất nhẹ nhàng, mang tính tự sự, trữ tình của nhạc Pop. Nhạc sĩ Trần Tiến cũng có nhiều ca khúc đậm phong cách nhạc nhẹ như: Tạm biệt chim én, Mặt trời bé con, Tóc gió thổi bay... Nhạc sĩ Phú Quang cũng có nhiều bài đậm chất nhạc Pop trữ tình như Em ơi! Hà Nội phố, Đâu phải bởi mùa thu, Mẹ...

Những bài có tính chất mạnh mẽ hơn có thể kể tới các bài: Mùa xuân từ những giếng dầu của Phạm Minh Tuấn, đoạn 2 bài Đợi chờ trong cơn mưa của Thế Hiển, Vào hạ của Lê Hựu Hà, Xích lô của Võ Thiệu Thanh, Nụ hôn bất ngờ của Mỹ Tâm; Đường đến vinh quang của nhóm Bức tường...

Có những bài có thể hát được cả 2 phong cách: Pop với tính chất nhẹ nhàng hoặc Rock với tính chất sôi động. Ví dụ như bài Cây đàn sinh viên nhạc của Quốc An, lời của Thuận Thiên, nếu hát ở nhịp độ thông thả với phần đệm ballad sẽ tạo chất Pop nhẹ nhàng, còn nếu hát ở nhịp độ nhanh hơn với tiết tấu Disco sẽ ra phong cách Rock khá dồn dập, mạnh mẽ. Ca sĩ Mỹ Tâm và một số người hát đã biểu diễn theo 2 cách này với lần 1 hát thông thả, lần 2 hát nhanh, sôi động.

Một số bài tuy có phong cách nhạc Pop nhưng vẫn kết hợp với cách sáng tác của ca khúc cổ điển thính phòng như: Khúc hát người Hà Nội (Trần Hoàn), Nhớ mùa thu Hà Nội (Trịnh Công Sơn), Hà Nội

ARTS

mùa vắng những cơn mưa (Trương Quý Hải), Hà Nội và tôi (Lê Vinh), Trời Hà Nội xanh (Văn Ký), Tình ca mùa xuân (Trần Hoàn), Thuyền và biển (Phan Huỳnh Điểu, thơ Xuân Quỳnh), Thuyền và biển (Hữu Xuân, thơ Xuân Quỳnh), Màu hoa đỏ (Thuận Yến) ...

Nhìn chung, các bài hát nhạc nhẹ theo phong cách âm nhạc Âu - Mỹ của nước ta chủ yếu theo phong cách Pop, chất trữ tình nhẹ nhàng nhiều hơn các bài theo phong cách Rock để phù hợp với thẩm mỹ và giọng hát người Việt, nhiều bài còn kết hợp chất của ca khúc cổ điển châu Âu.

2.2.2. Những bài nhạc nhẹ mang âm hưởng dân gian
Ca khúc thuộc phong cách nhạc nhẹ mang âm hưởng dân gian có một số đặc điểm của ca khúc nhạc nhẹ Âu - Mỹ nhưng trong giai điệu sử dụng chất liệu âm nhạc dân gian Việt Nam.

Từ những ngày đầu khi nhạc phương Tây vào Việt Nam khoảng đầu thế kỷ XX, các nhạc sĩ Việt Nam đã tiếp thu cái hay, cái đẹp để sáng tác bài hát của riêng mình và xây dựng nên một nền Tân nhạc (còn gọi là Nhạc mới) mang bản sắc văn hóa Việt Nam. Họ đã biết chọn lọc tinh hoa của âm nhạc châu Âu, kết hợp một số yếu tố của âm nhạc cổ truyền Việt Nam tạo nên những tác phẩm đặc trưng của văn hóa Việt. Giờ đây, khi nhạc nhẹ Âu - Mỹ vào Việt Nam, truyền thống đó lại được tiếp tục phát huy. Một số bài hát nhạc nhẹ có âm hưởng dân gian như sau:

- Âm hưởng ca trù: Đất nước lời ru của Văn Thành Nho; Mái đình làng biển, Một nét ca trù ngày xuân của Nguyễn Cường; Lắng nghe mùa xuân về, Hơi thở mùa xuân của Dương Thụy; riêng nhạc sĩ Phó Đức Phương có rất nhiều bài nhạc nhẹ có âm hưởng ca trù như: Cháy đi sông ơ, Trên đỉnh Phù Vân, Một thoáng Tây Hồ...

- Âm hưởng dân ca vùng Tây Nguyên: Ngọn lửa cao nguyên, Giác mơ Chapí của Trần Tiến; Đôi mắt Pleiku, Ôi Mđrak, Ly cà phê Ban Mê của Nguyễn Cường, Đôi chân trần, Chim phỉ bay về cội nguồn, Đi tìm lời ru nữ thần mặt trời của Y Phôn Ksor; ...

- Âm hưởng dân ca của các vùng miền khác:
Nhiều bài có âm hưởng dân ca của các vùng miền khác: dân ca Bắc Bộ như Ôi quê tôi, Chuồn chuồn ớt (Lê Minh Sơn), Bà tôi (Vinh Tiến), Con cò (Luu Hà An), Sơn (Đức Nghĩa), Quê nhà (Trần Tiến); dân ca Nam Bộ như Ngẫu hứng lý qua cầu (Trần Tiến); dân ca Chăm như Tiếng trống Paranung của Trần Tiến. Một số bài có âm hưởng dân ca nhưng không rõ chất liệu của một vùng miền cụ thể như Nắng vẫn còn xuân (Đức Trí), Đất nước (Phạm Minh Tuấn)...

Ca khúc nhạc nhẹ mang âm hưởng dân gian đã làm nên một bản sắc riêng của nhạc nhẹ Việt Nam. Những

bài hát đó mang tính thời đại mà vẫn phát triển được âm nhạc truyền thống, góp phần làm sống mãi những làn điệu dân ca Việt Nam dưới màu sắc mới.

2.3. Đặc điểm âm nhạc

Ca khúc nhạc nhẹ Việt Nam tiếp thu đặc điểm sáng tác của ca khúc nhạc nhẹ Âu - Mỹ về cấu trúc, điệu thức, hòa âm, giai điệu, tiết tấu song có sự biến đổi để phù hợp với tâm lý thưởng thức, giọng hát của người Việt và bản sắc văn hóa Việt Nam. Một điều đáng ghi nhận là có rất nhiều ca khúc nhạc nhẹ được sáng tác kết hợp ngôn ngữ âm nhạc dân tộc cổ truyền Việt Nam để trở thành những bài hát mang âm hưởng dân gian (còn được gọi là dân gian đương đại), khẳng định dù ở bất cứ thời đại nào, với bất cứ dòng chảy âm nhạc nào, bản sắc dân tộc được các nhạc sĩ, ca sĩ Việt Nam luôn luôn gìn giữ.

2.3.1. Cấu trúc

Ca khúc nhạc nhẹ Việt Nam tiếp thu lối xây dựng cấu trúc của nhạc nhẹ Âu - Mỹ, chủ yếu với các hình thức 2 đoạn hoặc 3 đoạn, rất hiếm gặp bài có cấu trúc 1 đoạn.

a. Các bài ở dạng cấu trúc 2 đoạn đơn:

Các bài ở có cấu trúc 2 đoạn chiếm đa số, nhiều hơn dạng bài có cấu trúc 3 đoạn. Nhiều bài có đoạn 1 thường ít gây ấn tượng cho người nghe, giai điệu đều đều, mờ tối nhưng đoạn 2 thường là đoạn cao trào, bừng sáng hẳn lên, tạo điểm nhấn và gây dấu ấn cho người nghe.

Một số bài được viết ở hình thức 2 đoạn đơn như sau: Lắng nghe mùa xuân về, Tiếng sóng biển của Dương Thụy; Hoa tím ngoài sân, Mưa ngâu, Một mình của Thanh Tùng; Mái đình làng biển, Một nét ca trù ngày xuân của Nguyễn Cường; Cầu hôn (Hứa Kim Tuyền), Hà Nội mười hai mùa hoa (Giáng Sơn), Hà Nội mùa vắng những cơn mưa (Trương Quý Hải), Họa mi tóc nâu (Trần Huân), Vào hạ của Lê Hựu Hà, Khúc hát người Hà Nội (Trần Hoàn), Nhớ mùa thu Hà Nội (Trịnh Công Sơn), Mùa xuân từ những giếng dầu (Phạm Minh Tuấn), Mẹ (Phú Quang), Màu hoa đỏ (Thuận Yến) và rất nhiều bài khác...

b. Các bài ở dạng cấu trúc 3 đoạn đơn:

Ca khúc nhạc nhẹ ở dạng cấu trúc 3 đoạn không nhiều bằng 2 đoạn. Có một số bài là dạng 3 đoạn đơn có tái hiện như: Trời Hà Nội xanh (Văn Ký), Giọt sương trên mi mắt (Thanh Tùng), Như khúc tình ca (Nguyễn Ngọc Thiện), Tôi về đây nghe sóng (Nguyễn Cường)... Hình thức 3 đoạn đơn không có tái hiện với cấu trúc a b c có một số bài như: Ngôi sao cô đơn của Thanh Tùng, Anh của Xuân Phương, Giữa đại lộ Đông Tây của Hứa Kim Tuyền (bài này có cấu trúc a b b'c)...

2.3.2. Giai điệu

ARTS

Giai điệu của ca khúc nhạc nhẹ Việt Nam có một số đặc điểm tiếp thu từ nhạc nhẹ Âu - Mỹ song có thay đổi phù hợp với thẩm mỹ thưởng thức của người Việt Nam.

Về tính chất âm nhạc, những bài nhẹ nhàng, trong sáng, trữ tình hoặc vui tươi, sôi nổi..., đặc điểm của nhạc Pop nhiều hơn những bài mạnh mẽ, bốc lửa, bạo liệt của nhạc Hard-rock. Sở dĩ như vậy là vì nhạc Pop với tính chất sôi nổi, vui tươi, linh hoạt hoặc nhẹ nhàng, trữ tình phù hợp với tâm sinh lý người Việt Nam hơn loại nhạc Rock.

Một đặc điểm khá nổi bật dễ nhận thấy của ca khúc nhạc nhẹ là nhiều bài có cấu trúc ở dạng 2 hoặc 3 đoạn để xây dựng những giai điệu tương phản. Đoạn 1 có tính chất tự sự, tâm tình hoặc dàn trải; đoạn 2 trong phần mạnh với đoạn 1, giai điệu mạnh mẽ hơn, sôi nổi hơn và thường được xây dựng thành đoạn cao trào. Ví dụ như: Đợi chờ trong cơn mưa của Thế Hiển, Cơn mưa tình yêu của Mạnh Quân, Chuyện tình của biển của Thanh Tùng, Ngọn lửa cao nguyên của Trần Tiến, Lắng nghe mùa xuân về của Dương Thụy, Thời hoa đỏ của Nguyễn Đình Bảng - lời thơ Thanh Tùng...

Ca khúc nhạc nhẹ thường có những giai điệu không thuận chiều, ít lượn sóng, đôi khi khá trúc trắc; khi viết những giai điệu mang tính tự sự, các nhạc sĩ sử dụng nhiều nốt nhắc lại. Những bài có giai điệu trúc trắc sẽ không dễ hát, đòi hỏi người học hát phải có năng khiếu tốt về thẩm âm và luyện tập thành thạo trước khi biểu diễn. Bài Anh của Xuân Phương là một trong những dẫn chứng cho đặc điểm này:

VD số 1: ANH (Trích đoạn 1)

Chậm, mãnh liệt Nhạc và lời: Xuân Phương

Một lời anh không muốn nói / Là một mai hai ta không cách xa / Em vẫn
nhớ đầu xuân vẫn xa cách. / Nỗi yêu thương có người phút giây nào.

2.3.3. Tiết tấu

Tiết tấu là một trong những yếu tố chính làm cho nhạc nhẹ khác xa so với các dòng nhạc khác. Các bài hát nhạc nhẹ thường có nhịp điệu sôi động, rộn ràng, mang tính nhảy múa, thu hút giới trẻ và vì thế mà mang tính đại chúng cao (được đông đảo quần chúng hâm mộ). Ca khúc nhạc nhẹ Việt Nam tiếp thu tiết tấu nhạc nhẹ Âu - Mỹ với 2 đặc điểm nổi bật: 1/Sử dụng tiết điệu của các điệu nhảy phổ biến trên thế giới. 2/ Luôn sử dụng đảo, nghịch phách.

a. Đặc điểm thứ nhất: Sử dụng tiết điệu của các điệu nhảy phổ biến trên thế giới

Tiết điệu (rhythm/style): là một âm hình tiết tấu mang tính chu kỳ trong một ca khúc, do đó có thể dùng để

nhảy múa được, còn được gọi là tiết tấu của điệu nhảy. Âm hình tiết tấu của các điệu nhảy phổ biến như Slow Sulf, Chachacha, Rumba, Pasodoble, Disco, Tango, Bolero, Mambo... được sử dụng rất nhiều trong các ca khúc nhạc nhẹ Việt Nam.

- Điệu Slow Sulf:

Tiết điệu Slow Sulf được tìm thấy ở khá nhiều bài, nhất là những bài mang tính chất trữ tình với nhịp độ thông thả như: Hà Nội mười hai mùa hoa (Giáng Sơn), Trờ Hà Nội xanh (Văn Ký), Thuyền và biển (Hữu Xuân, thơ Xuân Quỳnh), Thuyền và biển (Phan Huỳnh Điểu, thơ Xuân Quỳnh), đoạn 1 của bài Đợi chờ trong cơn mưa (Thế Hiển), Cơn mưa tình yêu (Mạnh Quân), Em ơi Hà Nội phố, Đầu chỉ bởi mùa thu (Phú Quang), đoạn 1 bài Quê nhà (Trần Tiến)... Đặc biệt, nhạc sĩ Thanh Tùng viết rất nhiều bài ở tiết điệu này: Ngôi sao cô đơn, Lời tỏ tình của mùa xuân, Hoa tím ngoài sân, Giọt sương trên mi mắt...

- Điệu Disco:

Tiết điệu Disco là một trong những dạng khá phổ biến trong ca khúc nhạc nhẹ. Tiết tấu của điệu này tạo cho bài hát sự sôi động, mạnh mẽ, có thể thấy ở nhiều bài như: Câu chuyện nhỏ của tôi (Thanh Tùng), Lời của gió (Duy Thái), Mùa xuân từ những giếng dầu (Phạm Minh Tuấn), Ngọn lửa cao nguyên (Trần Tiến), Mưa ngẫu (Thanh Tùng), Ôi cuộc sống mến thương (Nguyễn Ngọc Thiệp), đoạn 2 bài Đợi chờ trong cơn mưa (Thế Hiển)...

- Điệu Chachacha:

Tiết tấu của điệu này khá linh hoạt, rộn ràng, một số bài viết ở tiết điệu Chachacha như: Một nét ca trù ngày xuân (Nguyễn Cường), Ngẫu hứng lý qua cầu (Trần Tiến), Ngõ vắng xuân sao (Trần Quang Huy), Họa mi tóc nâu (Trần Huân), Cô bé vô tư (Trần Tiến)...

- Điệu Rumba:

Các bài sử dụng tiết điệu Rumba tạo cảm xúc uyển chuyển, nhịp nhàng như bài Vào hạ (Lê Hựu Hà), Tiếng trống Paranung (Trần Tiến), Một ngày mới (Huy Tuấn), đoạn 2 bài Quê nhà (Trần Tiến), Mái đình làng biển (Nguyễn Cường), Giác mơ trưa (Giáng Sơn)...

b. Đặc điểm thứ hai: Sử dụng đảo, nghịch phách tạo nhấn lệch trong tiết tấu

Nhấn lệch phách là hiện tượng có đảo hoặc nghịch phách trong tiết tấu. Nhạc Rock, Pop có cội nguồn từ Rhythm and Blues trong nhạc Jazz và đã tiếp thu yếu tố này của Rhythm and Blues. Với nhạc nhẹ, đảo hoặc nghịch phách thường ở dạng không cân nên tạo ra độ lệch rõ hơn, khi hát người ca sĩ sẽ nhấn vào các chỗ đó nên gọi là nhấn lệch.

ARTS

VD số 2 THIÊN ĐƯỜNG GỌI TÊN (Trích)

Vừa phải Nhạc và lời: Mạnh Quân

Trời miền man về đâu một nhành hoa mới nở. Hoa vàng che lấp những con đường. Tìm cho ta cảm... giác bình yên. Ngày ấy tình khôi và hồn

Dạng tiết tấu có nhiều đảo phách không cân trong bài hát Thiên đường gọi tên của Mạnh Quân phổ biến ở khá nhiều bài. Hơn nữa, ở nhiều bài hát, tác giả soạn không có nhiều đảo phách không cân nhưng chính các ca sĩ khi hát tự thay đổi tiết tấu, tạo đảo nhiều hơn, nhấn lệch nhiều hơn để rõ đặc điểm của nhạc nhẹ.

Cách nhấn lệch tạo ra độ hẫng, chơi vui, khá hấp dẫn. Trước đây, khi nhạc nhẹ mới ra đời, sự nhấn lệch tạo cảm xúc rất mới mẻ. Hiện nay, đặc điểm này đã trở nên quá quen thuộc với cách hát nhạc nhẹ. Để hát được tiết tấu nhạc nhẹ là không dễ, người hát phải có khả năng rất tốt về tiết tấu.

KẾT LUẬN

Ca khúc nhạc nhẹ (Rock và Pop) xuất hiện trên thế giới khoảng nửa đầu thế kỷ XX, là những bài hát được sáng tác có sự kết hợp giữa âm nhạc của người da trắng và âm nhạc của người da đen, sử dụng thành tựu kỹ thuật điện tử của thế kỷ XX, tạo ra âm lượng cực lớn và có nhiều đặc điểm về sáng tác, cách hát, cách biểu diễn khác hẳn với ca khúc cổ điển truyền thống hay dân ca. Ca khúc nhạc nhẹ Việt Nam tiếp thu nhạc nhẹ thế giới, được hình thành và phát triển chủ yếu từ sau năm 1975, khi hai miền Nam Bắc thống nhất, đáp ứng tâm lý thường thức của thời kỳ hòa bình. Ca khúc nhạc nhẹ chiếm một tỉ lệ khá lớn trong các ca khúc Việt Nam đương đại, với sự tham gia của đông đảo các lớp nhạc sĩ từ cao tuổi tới trẻ tuổi.

Các nhạc sĩ nước ta đã tiếp thu phong cách ca khúc nhạc nhẹ nước ngoài về cách xây dựng và phát triển tác phẩm, kết hợp với ngôn ngữ âm nhạc Việt Nam để thành những tác phẩm ca khúc nhẹ mang đặc điểm dân tộc. Ca khúc nhạc nhẹ Việt Nam chủ yếu phát triển thể loại nhạc Pop, có nội dung đề tài phong phú và phong cách có những đặc trưng riêng về giai điệu, tiết tấu, cách hát, cách biểu diễn, phù hợp với thị hiếu và thẩm mỹ âm nhạc của người Việt Nam.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Phạm Lê Hòa (2013), *Phân tích tác phẩm âm nhạc*, Nxb Âm nhạc, TP Hồ Chí Minh.
2. Vũ Hội (2021), "Nhạc Pop nay ở đâu", bài đăng Tạp chí Âm nhạc Việt Nam của Hội nhạc sĩ Việt Nam số 3/2021.
3. Tú Ngọc - Nguyễn Thị Nhung - Vũ Tụ Lâm - Ngọc Oánh - Thái Phiên (2000), *Âm nhạc mới Việt Nam tiến trình và những thành tựu*, Viện Âm nhạc.
4. Nhiều tác giả (1999), *Jazz - Rock - Pop*, Nxb Âm nhạc, Hà Nội.